CONSILIVM Quorundam Episcoporum Bononiæ congregatorum quod de ratione stabiliendæ Romanæ Ecclesiæ Iulio 3. *Pont. Max. datum est.*

QVO

Artes et astutiæ Romanensium et Arcana Imperij Papalis non pauca propalantur.

EX

Bibliotheca *W. Crashauij*, in Theolog. Bacchal et verbi diu. ap. Tem. Lond. Prædic.

G.12.8 (sel. d.)

IOB.

Reuelabunt Cæli iniquitatem eius, Et terra consurget aduersus eum.

Londini Excudebat *Gulih. White.*

1613.

... SVMME OBSER-
O ... S CONSILII.
... Vindici seruatori.
W. L.

... Consilium hoc, bilem mihi commo-
...it et risum tamen expressit : risus in Carmina
...ndignatio in Satyram prorupit : Si ita tibi vide-
...itur imprimantur : Si Papeaster quispiam, Poetastrũ
...ne reprimet, Ego fabam illam in illum recudam : De
...uantitate Papæ eiusq; Syllabarum cura si vlla sit, illa
...susq; deq; siet : Mihi erunt semper ancipites : Typum
rationum appono, tribus tantum lineis, vberior futurus
si necesse fuerit.

Scilicet hoc sine fraude, Papiste Sacerrime dicam
noscere quid Papa sit, magna Cupido subit.
Et quid ni subeat quærenti scire cupido
quid sit, quid non sit, quid velit esse Papa?
At quoniam illius non vlli essentia constat
(Transcendens etenim creditur esse Papa,)
Adiuncta, effectus, semperq; quod accidit ipsi
(a quibus accipitur Nomen et esse Rei :)
Late quæsiui multoq; labore repertis,
esse Papam didici, quod liber iste docet.

Si genus incertum Papa, Si Mas Fæmina Papa:
Si Papa curta Iohanna, Iohannes Papaq; longus,
Cur non communi variabunt tempora voci?

Theotimus Lucadelphius.

Illustrissimo Honoratissimoq;

Domino, Henrico Comiti Southamptoniensi, Insulæ Vectis Gubernatori, veræ Religionis *cultori, literatorum Mæcenati, Academiæ* Cantab. Collegijq; Iohan. Ornamento singulari, Patrono summe obseruando.

PRodijt non ita pridem (Honoratissime Comes) Celeberrimum illud et inter Scriptores Nominatissimum *Consilium delectorum Cardinalium et aliorum prælatorũ de Emendanda Ecclesia Romana*: Huic iam tandem aliud succedit, Priori non dissimile, si inscriptio, si finis: Sin res ipsa, et media ad finem spectentur, longe dissimillimum. Vtrumq; *Consilium* est, dicitur, se dicit: Vtrumq; *a Papistis*, magniq; nominis prælatis profectũ: Vtrumq; *Papæ*, ipso Papa iubente, scriptum, transmissum, datũ: Vtrumq; ad *Rom. Ecclesiæ* substructiones muniendas: Vtrumq; vt a Papistis *scriptum*, et luci suæ concreditum, ita ab isdem denuo *suppressum, subtractum*: Vtrumq; circiter tempora, armatæ iniquitatis, fugitiui illius *Conciliabuli Tridentini*: Inchoato prius, alterũ exantlato fere Concilio illo. Hactenus Gemellos Hippocratis videmus. Ovum ouo vix similius: Verum valde dissimilis ista similitudo. Illud enim a viris, vt plurimum *doctis*, modeste satis *verecundis*, et vt illa fert Religio *probis*, varioq; nomine, si cum Grege suorum conferantur, *venerandis*: Hoc a quibusdam, Papæ secretioribus a Concilijs, rerum *politicarum* callentissimis studiosissimis, *Theologicarum* ignorantissimis negligentissimis: Titulo tenus nonnihil differunt, tanquam scoparius, et cæmentator: vterq; eisdem inseruit ædibus, quas quoque modo sartas tectas vult. *Nam Romanorum non est sine crimine virtus.* Illi titulus in fronte de *Emendanda Ecclesia Roma-*

: huic de ratione *stabiliendæ* Rom. Eccl. Illud *Reformationem* præ-
dens; vitiorum, excessuum, enormitatum, morbos, Apostema-
scera detegens, medicas implorat manus: Hoc *deformitatem*
-ice animans, vitia, virtutes, excessus moderationes, enor-
ates regularitates, morbos salutem, curam inualescentiam,
Cælum Gehennam, Deum Satanam, susq; deq; habet, Gygantomachiam in Iouem hic videas. Illud igitur rugas fronti Cathedratæ *commouit*, hoc eadem *explicuit*: Illud non diu emissum Papa damnauit, prohibuit. Hoc in delitijs habuit, et in cartothecis secretiorum memorabilium abscondi curauit; (magnum scilicet mysterium, gemma pretiosa, thesauriq; catholici non vilis pars.) Suppressum igitur vtrumq;, verum illud a bile, non potuit enim. (Papa Iudice) tam perdite, perditus esse Clerus Romanus, vel si potuit, si fuit, de illo argui non debuit, vel saltem non expedijt, non ille aptus erat illi nodo cuneus. Hoc alia mente suppressum, scilicet, ne in vulgus spargeretur, Papalis enim (si forte nescitis) sanctitas, *Odit prophanum vulgus et arcet*: linguis fauendum est. Quid enim inexperti parumq; in abditis Romulidum scientijs, artibusq; exercitati tam profunda mysteria contrectent? Suppressum itaq; est; idest vulgari rnditati, plebeiæ inscitiæ subtractum ijsq;, quibus vsui esse, potuit, quiq; tantorum secretorum capaces, reseruatum. Sic qui *Pessimos* se et esse, et semper, in generatione sua, futuros, apud se statutum ratumq; haberent, ne mali tamen apparerent apud alios, hoc delitium suum tantisper occultarunt, donec tandem, sic prouidente Deo, et hoc et illud, vtrumq; seruatum, et ab interitu fuerit vindicatum: Illud a *Nicholao Cardinale Capuano*: Hoc ab aliquo, Papæ a Cubiculis: Illud Capuanus in Germaniam, Principi Cuidam misit, vnde *Lutheri* Wittenbergensis, et *Sturmij* Argentoratensis, industria, in vulgus emanauit: Hoc *Vergerius* in conclaui priuato (pessimarum Musarum Musæo) Papæ, inter secretiora, et sacratiora papalis Imperij Arcana inuentum, Amicis primo priuatis comtmunicauit, deinde suis inseruit operibus. Huius exemplar ante aliquot annos nactus, cessi tandem illorum importunitati, qui sancte iurabant neminem pontificis fraudibus non fauentem, *Consilium* istud velle supprimere et occultare: et non vane iudicabant, *Consilium* hoc evulgatum, hoc saltem emolumenti, sanê sapientibus allatura, vt quibus fundamentis superstructus, fulchris sustentatus, substructionibus quam insanis nutans consistat adhuc papismus, ex secretissimis ipsorum

archiuis

archiuis luculentissime perspiciant. Partiî igitur non inuitus.

Si vero veteratores Pontificij, nos suo modulo metientes, [illegible] a nobis confictum, ingerent et obganniant : sciant non apud *Vergerium* solum, hoc extare Consilium, sed et a *Iohanne Wolphio* inter Memorabilia sua relatum : Quid igitur tergiuersentur ? at liceat nobis ingenue dicere Coruum esse coruum : Serpentem serpentem : Neq; enim ipsa impudentia tam impudenter impudens esse poterit, vt quod sub sole, palam, in ore, in oculis, omnis populi orbis Christiani tot lustris continuis, factis exequi, praxi confirmare, vsu fateri, nec tæduerit, nec erubuerit, id nunquam animo subuenisse, nunquam in consilijs repositum diffiteatur. Obseruet igitur hic cordatus et prudens lector, omnia et singula huis Consilij Consilia, precepta, prescripta ; decursumq; temporum ab inde ad hunc vsq; diem apud historicos inquirat, amplius certe non dubitabit de huius prolis veris parentibus. Fæcunda profecto, etiam ad stuporem, Meretrix Babilonia, hijs artibus hucvsq; sic inualuit, vt multo fænore superarit horum Episcoporum auscultationes. Quid igitur verba moremur, facta cum videmus: Vtcumq; igitur veris deberi hæc suis Authoribus negare gestierint, eadem tamen factis suis, diurnaq; praxi, vsurpatis actionibus comprobata, negare non poterunt : Proinde iustissimis de causis confiteri eos oportet, vel eos ipsos Epõs hæc conscripsisse, vel alium quenquam, Romanarum rerum non imperitum, sed in ijsdem versatissimum hæc ipsa consignasse, et ex perpetua dictorum, factorum, actio numq; Rom. Eccle. obseruatione, delibasse : Quis enim alius potuisset *Hierarchiæ Rom.* effigiem, suis coloribus tam graphice et ad vnguem depinxisse.

Atqui inquiunt adeo suũ non esse, vt inter damnatos ab Indice librorum prohibitorum ab ipsis numeretur (*a*). Frigide, quasi hoc sufficiat. Quis enim nescit prius illud *Consilium delectorum Cardinalium* et aliorum, a tantis patribus *Polo, Contareno, Sadoleto ipsoq; Petro.* (Postea Papa Paulo 4.) Confectum, Conscriptum, exhibitum, et ipsum tamen in Indice illo paulo post confecto, reiectum, prohibitum, damnatum. (*b*) Quodq; omnem fere fidem superat, ipsum illum libellum a *Petro* tum Cardinale conscriptum ab eodem (Pythagoricam iam experto Metemphychosim, nouâ creaturâ, animo cum gradu et nomine mutato) ab eodem inquam iam Papa *Paulo* damnatum, et diris insectatum : Vide lector Christiane *Paulus* hic *Petro*, *Petrus* hic *Paulo*, quid interest ? Plurimum

(*a*) Index lib. prohibet in litera C.

(*b*) Ibidem in litera L.

c. Sunt idem Re, non ratione, subiectiue idem, non obiecti-
ue. *Petrus* Cardinalis non idem habuit obiectum, quod idem iam *Paulus* Papa factus habuit: Heù pietas, heù prisca fides.

Sic Petrum exutus, cum nomine mente nouatur.
Rex *Paulus*, rex idem hominum Phœbiq; Sacerdos.

Sin mauis Satanæ.

Deinde, vt perspiciat quiuis quam frigida futilisq; sit hæc obiectio, compertum est. *Panormitanum* Consilium de Concilio Basil. *Zabarellam* de Schismate: *Theodorici Niemensis* Historiam: Episcopi Chemensis *Onus Ecclesiæ*: *Hortulum* Animæ: *Harphij* Theologiam mysticam: *Polygrami* Assertiones: *Martinesij* Hypotuposes: *Catharinum* de verbis Consecrationis: *Caranzæ* Catechismum. *Masium* in Ioshuam: *Tostatum* in Mathæum: *Picum* Carthus. in Psal. Omnia a puris putis Papistis conscripta et tamen prohibita: Necnon *Dantis*, *Lanspergij*, *Æneæ Siluij*, (post pij 2.) *Sauanarolæ*, *Cusani*, *Contareni*, *Augustini Romani*, *Georgij Veneti*, *Ludouici viuis*, *Eugubini*, *Vallæ*, *Ciconiæ*, *Lincij*, *Gardineri*, *Capilupi*, *Polengij*, *Caruaiali*, *Lemnij*, *Cassandri*, *Eisengrenij*, *Massony*, Aliorumq;, multa: Et *Nicolaj Clemangis*, *Iohannis Petri Ferrariensis*, *Christophori a capite fontium*: *Clingij*, *Feri*, *Stellæ*, *Espencæi*: *Fabri*, *Lorichij*, &c. Omnia, a Synagoga Romana in illo Indice prohiberi, et tamen hæc omnia ab ipsis Papistis conscripta non dubitatur: Quod si cui, Arcanorum Imperii, Papistici ignaro, aut minus in eis exercitato mirum videbitur, sciat eam esse *Papismi* certam, decretamq; incertitudinem, constantem deliberatamq; inconstantiam, eam Politicorum *Romanensium* vafritiem prouidentem, vt ad ruentis *Papismi* sustentationem, necessario noua quotidie cudant, vetera transforment, omnia misceant et confundant. Illosq; illudq;, quod superiori ætate cesumme approbarunt, nunc quando alia tempora aliam apportant scenam, aut miserrime purgent, aut penitus prohibeant.

Tanta molis erat fastum obfirmare papalem.

Hæc qui penitus introspiciet, opinor, mirari desinet. Saltem qui videat Consilium illud, delectorum Cardinalium, libellum (si multa spectemus) vere aureum, castitatem, probitatem sobrietatem, integritatem pietatemq; aliquam spirantem, Ecclesiæ reformationem in capite et membris postulantem, ab istis prohitionum Eirenarchis interdici, prohiberi: Neutiquam autem in illo suo Ro. Indice prohiberi: immo nulla publica censura notari,

nec

nec vlla vel leuiuscula nota de non approbanda, nulla per asteriſco deſignari, librum illum, omnium quos mundus vnquam vidit vel Ethnicus, vel Chriſtianus, impuriſsimũ, Iohannis a Caſa (Archepi Beneuentani, Nuntijq; apud Venetos Aplici) inſcriptum certe de Arte diuina, ſed reuera diabolica, Sodomitica nimirum (audiat non modo Chriſtianus ſed et terrarum orbis, ipſa etiam Sodoma et Gomora tinniantq; aures, obſcupeſcant cæli. *Frendant* Tartara quicquid vſpiam eſt creaturarum Dei ingemiſcat et deteſtetur.) Librum nefandum execrandum, nec inter inter Gentes, vel Ethniciſsimas et immaniſsimas nominandum: librum ex ſanioſi, fædiſsimiq; abundantis Cordis luxu putidiſsimo, ex animæ proiectiſsimæ ad omnem iniquitatem proſtitutæ, ſpurciſſima illuvie, ex ore libra dæmonum hiante, profectum: librum illum, de Arte (verba fugiunt, manus tremit, horret ſcribenti animus) Sodomitica (quid grauius, Quid horribilius dici poſsit? In Indice Rom. non damnari, ſed Reticentia potius approbari, licet typis excuſum et a ſpurciſsimo illo Nebulone, Satanæ dilecto, et Papæ chariſsimo, et a ſanctioribus ſuis Conſilijs, evulgatum? Hæc inquam qui viderit et conſiderauerit, parum, ſpero, referre putabit, minuſq; curabit, quid tali indice fiat, habeat, prohibeat, approbet reprobet, purget repurget, expurget: Neq; certe cui intemeratæ conſcientiæ cura eſt, curam eiuſmodi Indicum quiſquam habere poteſt ſed contra prohibitos potiore delectu habiturus eſt.

Abeant itaq; in ſuam Rem (non ædipol bonam) lenocinantium Romani catharticorũ ſcribæ cum ſuis indicibus probatorijs prohibitorijs, expurgatorijs repurgatorijs: longumq; deformes (quod merentur) valeant, premant ſupprimant, reprimant, cudant excudant recudant: mutent, immutent, tranſmutent: addant, detrahant, retrahant, miſceant, pro libitu ſuo, pro temporum viciſſitudinibus et confundant omnia,

Quo paſti, ſaturi, pingues, ad Tartara tendant,
Et placide ſubeant diſtento abdomine terras.

Siquidem illos vt veritatem obnubilent, *ſic iuuat ire ſub vmbras*, qui corde ſuo non credunt eſſe Deum.

Nos vero vel tacendo non ſic peccemus, vel ſi Aduerſariorum importuna in Deum blaſphemia, audax in ſanctos ſcriptores improbitas, periura in Imperatores, Reges, Principes, Reſpublicas Machinatio, literas libroſq; extorſerit, ea tantum dicamus, ſcribamus,

nius, in lucem edamus, tam pro nobis ipsis quam contra illos, quæ repositore papali non egeant, quæ lucem non oderint: Vtpote quæ vel aperte vera et manifesta sint, vel saltem, sic probabilia vt abq; vlla conscientiæ labe, temeritatisue suspitione vera et certa præsumi et credi tuto possint: quæ nimirum vel ipsi vidimus, aut audiuimus, vel á Maioribus, non lœsæ fidei, accepimus, et manifestis rerum momentis et experimentis confirmata cognoscimus.

Tale est hoc quod typis offerimus *Consilium trium Episcoporum de ratione stabiliendæ Romanæ Ecclesiæ, Romæ* inspirante Papa, genitum, *Bononiæ* ciuitate Papali, pendente seu suspenso ibidem Concilio Trid. gestatum, natum, *Romæ*, exceptum, altum, tandemq; suppressum, sepultum, in *Anglia* denuò rediuiuum: beneficio vtiq; non minimo in Ecclesiam orthodoxam, sponsam Christi, cuius non parum interest, in hac rugientis Papatus senecta cognoscere, quibus artibus *mystica* illa Antichristi *vannus* inualuerit, hodieq; etiam, ventilationum accersitu consistat.

Quicquid vero aut quantuluncumq; hoc fuerit. Tuis maxime, ipsum, et ego cum ipso. *Comes Heroq; Inclite* Iure debetur anspicijs: Vt qui prudens inter togatos *Consiliarius*. Strenuus inter armatos *Imperator*. Domi foriq;, et Marti et Mercurio, maxime idoneus futurus sis. Consilij quod iam editur impietas, male patitur virtutum tuarum pietatiq; in Deum, patriam, literas et literatos, prædicationem secum coniungi: Quanquam honoratum semper fuerit, Integritati pijssimæ, Nobilitati summæ impietatis et nequitiarum, detectio, detestatio, amolitio, subuersio: Atqui quoniam Panægyris illa laudum tuarum, *Parum* presenti instituto, *minus* libellulo tam minuto, Modestiæ Candoriq; tuo *minime* conuenit, parcam pudori tuo, non labori meo, tantum dicam, presentis Dedicationis causas priuatas (quà ame) iustas, Amplitudo tua proprias sibi fecit: Vt quem nullo meo præcedente merito, studiorum benignum promotorem, prænobilemq; expertus sum Patronum; Eidem publicam grati animi attestationem, beneq; merendi voluntatem ingenue offeram: Quod vt placide Amplitudo tua candideq; accipiat, maioraq; *seq; dignioraq;*, posthac expectet non veritus, Deum opt. max. obnixe precor, vt et orthodoxi pijq; omnes, vt omnia in hoc mundo tibi tuisq; prospera, fælicia honorifica donet, secundet, conseruet adaugeat, et defuncto huius sæculi honoratissimis officijs, Beatitudinis æternæ, coronã tribuat.

Amen.

Consilium.

QVORVNDAM EPISCOPORVM BONONIÆ CONGREGATORVM, QVOD DE *ratione ſtabilienda Romanæ Eccleſiæ Iulio III. Pont. Max. datum eſt.*

LEGATVS tuus apud Bononienſes mentem nobis tuam declarauit, Beatiſs. pater. Quippè placere ſanctitati tuæ, vt nos Epiſcopi, qui tuo iuſſu hac in vrbe recens congregati ſumus, terni ſeorſum conſultaremus, quanam ratione ſtabiliri augeriq; ſedes Apoſtolica poſsit, quæ hodiè à perfidis Lutheranis ſic infeſtatur, oppugnatur, ac debilitatur, deq; ea re ſententias noſtras literis explicaremus: quas conferre inter ſe, atq; expendere, & de ijs tecum ipſe deliberare cupias. Nos igitur tres infra nominati Epiſcopi, quanquam nec prudentia, nec doctrina, nec rerum vſu plurimum poſſumus: Tamen vt tuæ voluntati obtemperemus, noſtrum in ea re conſilium tibi ſeparatim exponemus, ita, vt iudicio Beatitudinis tuæ omnia interim permittamus. Sed te imprimis, quanta poſſu-

[ ]ius reuerentia, admonitum volumus, caueas, ne nostro huic *consilio* idem fortè eueniat, quod olim accidisse meminimus. Cum nouem illi Cardinales, & vnà cum eis delecti aliquot Episcopi, de hac ipsa re, nempè de ratione reformandæ Ecclesiæ, consulerentur, et libellum, in quo sententias suas adnotauerant, obtulissent. Nam quæ ibi supprimi cælariq; debuerãt, *ea illico emanarunt, & in Germaniam vsq; dispersa ac dissipata sunt. Atq; ita detegi patefieriq; Lutheranis hostibus nostra consilia accidit: quæ res oppugnandis nobis postea illis mirificè profuit, Nam libellis aduersus ea æditis, incredibile est, quantum in nos odium concitauerint: multos errores atq; abusus fateri nos in ecclesia esse, dictitantes, quos tantum abest vt corrigere ipsi velimus, vt vi etiam tueri atq; defendere non dubitemus: & si quis de necessaria emendatione vel hiscere audeat, eum terra mariq; hostiliter persequamur.

* In alio codice hæc sequuntur *quod et sanctitatem tuam vel esse, minime dubitamus.*

Consilium illud Beatiss. pater, ita euulgatum, magnum, crede nobis, detrimentum rebus nostris attulit. Sed Deus illi ignoscat, cuius id culpa atq; opera factum est. Adhibenda sanè erit omnis cura ac diligentia, vt nostrum istud supprimatur, alioquin incommoda incommodis, & mala malis cumulabimus. Res. n. hic maximi momenti perstringimus, ac liberè nulliusq; habito respectu, in ipsius causæ arcem inuadentes, indicato prius morbo, conuenientem illi medicinam afferimus. Sed hæc inquam supprimenda sunt.

Cum nos multum ac diu cogitauissemus, quis nam esset grauissimæ huius controuersiæ status, a principijs omnia repetentes (nam ad principia semper recurrendum est) Tandem hunc nimirum esse deprehendimus: Lutherani Symboli Apostolorum, Niceni & Athanasij articulos omnes recipiunt & confitentur: Atq; id verissimum est. Neq; enim inficiari opertet, (præsertim inter nos) quod adeò verum esse omnes intelligimus. Iidem Lutherani negant, velle se aliam doctrinam admittere, præter vnicam illam, quæ Prophetas, Christum & Apostolos authores habet: optarentq;, vt simul omnes paucissimis illis contenti essemus, quæ Apostolorum temporibus, aut statim pòst obseruata fuere: & priscas ecclesias imitaremur:

nec de recipiendis vllis traditionibus cogitaremus, quas non constet luce meridiana clarius fuisse à D.N. Iesu Christo, & ab ipsis Apostolis dictatas, atq; institutas. ita sentiunt aduersarij nostri, & malè illi quidem sentiunt, Nos contrà, sequuti opinionem beatitudinis tuæ. Volumus credi, habericq;, necessarias ad salutem doctrinas omnes, traditiones, constitutiones, regulas, ceremonias, quæ hactenus vel à patribus, vel concilijs, vel etiam à priuato aliquo (bono zelo) in ecclesijs inuectæ sunt. Sigillatim vero, quod ad ipsas traditiones attinet, omnino credimus, & confitemur tanquàm verum articulum fidei, id, quod in decreto tertiæ sessionis Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitimè congregatum, statuit, nempe D.N. Iesum Christum, atq; ipsius Apostolos multò plura, tum ad mores, tum ad fidem pertinentia oretenus docuisse, quæ non fuerunt scripta, sed per manus tradita, ad ætatem vsq; nostram venerunt, quàm ea quæ scripta sunt. & tametsi hoc aperte probare non possimus (nam planè fatemur inter nos, quòd non possimus de traditionibus, id quod tenemus, & docemus, probare, sed tantum habemus coniecturas quasdam) tamen confitemur esse verum, quia sic tenet Rom. Ecclesia. Hic est in summa cardo totius controuersiæ: hinc tumultus illi, hinc illa contẽtio. Sed omni diligentia prouidendum est, etiam si vita nobis in ea re impendenda esset, non tantum industria, vigiliæ, ac facultates, ne latius serpat istorum opinio, quanquam longè lateq; nimium iam dimanauit: quod sanè dolendum ac deplorandum est. Neq; enim hîc de nihilo agitur, sed de salute & incolumitate vniuersi status tui & nostrorum omnium, qui membra ac creaturæ illius sumus. Nam Apostolorum temporibus (vt verum tibi fateamur, sed silentio opus est) vel aliquot annis post ipsos Apostolos, nulla vel Papatus, vel Cardinalatus mentio erat: nec amplissimos illos redditus Episcopatuum et Sacerdotiorũ fuisse constat, nec templa tantis sumptibus extruebantur, non erant monasteria, non Priores, non Abbates, multò verò minus hæ doctrinæ, hæ leges, hæ consuetudines, sed neq; imperium illud, quod in gentes ac nationes hodie obtinemus. Quin omnes omnium ecclesiarum ministri (Romanæ non minus quàm cæterarum) vltrò regibus,

rincib. ac magistratibus parebant Æstimet ergo tua Sanctitas, quàm malè nobiscum ageretur, si nostro aliquo fato in pristinam paupertatem, humilitatem, & miseram illam seruitutem, ac potestatem alienam redigendi essemus. Est igitur, vt diximus, hæc res maximi momenti.

Porrò hæc est vnica via, nostro iudicio, declinandi grauissimi huius periculi. Nos re, probè examinata, comperimus hanc ecclesiæ gloriam, authoritatem et potentiam tunc primum exortam esse, cum in ea sagaces & solertes Episcopi præesse cœperunt, qui per occasionem à Cæsaribus contenderent, vti sua authoritate ac potentia primatum & summam in alias ecclesias potestatem penes hanc sedem esse statuerent. Id quod inter alios Papa Bonifacius iij. impetrasse à Phoca Imperatore dicitur. Deinde illud etiam animaduertimus, cœpisse tum ecclesiæ res magis magisq; indies crescere, cum Cardinales creari & Episcoporum augeri numerus, & tot ac tam pulchri Monachorum & Monialium ordines emergere cœperunt. Nec dubium est quin isti Papæ, Cardinales, Episcopi, Monachi, Moniales, sua astutia, suis additionibus, suis cultibus ac ceremonijs, ecclesiam ab illa vetere doctrina, quæ in ea paupertate atq; humilitate illam continebat, auerterint, & gratiam atq; authoritatem illi conciliarint. Quare vt augendi ratio fuit, ita sit conseruandi modus oportet, Nempe sagacitas & solertia omnis adhibenda est: augendus est Cardinalium, Episcoporum, Monachorum, & Monialium numerus. Et vt speciatim dicamus, hæc in primis tuæ sanctitati tenenda est via, Imperium tuum adhuc preferunt (vtcunq; Lutherani bonam partem Europæ secum facere garriant) Gallia, Italia, Hispania. Harū proxima Sanctitatis tuæ & legum ac constitutionum illius omnium obseruantissima est, nihil innouat, nihil mutat. Proindè, quantum ad illam quidem attinet, nihil formidandum est. Paucos enim inter Hispanos omnes inuenias, qui ab ista Lutherana doctrina non abhorreant. * Verum si qui sunt inter eos hæretici, hi magis negant aut aduentum Messiæ, aut immortalitatem animarum, quàm potestatem tuam, & Rom. Eccles. At certè illorum hæresis nobis tolerabilior videretur quàm illa, quæ est Lutheranorum,

* In alio codice ista habentur *quanquam non desunt, et inter illos, adeo corruptus est orbis, qui ab hac nostra fide aliquando desciscant.*

rum, et ratio in promtu est. Siquidem Marani illi si nihil de Christo, & de futura vita credunt, tamen solent tacere, aut tantum ridere inter sese: atq; interim non desistunt parere Rom. Eccle. At Lutherani non ita, sed apertè dissentiunt, et conantur statum nostrum labefactare & conuellere. Gallia vero atq; Italia nouis rebus planè studere videntur, & plæriq; harum populi Germanorum exemplo, prima quaq; occasione à nobis defectionem moliuntur. Porro in his duabus prouincijs multas & quidem præclaras vrbes inuenire est, quæ nullum proprium Episcopum habeant, sed maiorum potentiorumq; vrbium Episcopis pareant. Ex his centum, plus minus, tua Sanctitas deligat, quibus regendis nouos totidem Epis. creet. Mox deindè Cardinales quinquaginta numero veteribus adiungat, ex quibus omnibus, Episcopis inquam & Cardinalibus, tam veteribus quam recens designatis, triginta vel quadraginta seligat, qui sagaces in primis, inque aulicis publicisq; negocijs exercitatissimi, ac Pontificij Cæsareiq; Iuris peritissimi habeantur. Hos apud se retineat, his authoribus adiutoribusq; ad exequenda prudentissima sua consilia, familiariaq; ac domestica negocia administranda vtatur. reliquos vero, tam Cardinales, qui cum Episcopali sunt dignitate, quàm ipsos alioqui Episcopos, in suam quemq; dioceſim amandet, præcipiatq;, vt ludis & spectaculis, atq; omne genus delicijs, ciues oblectent suos, ipsiq; interim eodem, quo Romæ splendore, ac Pompa, in templis, atq; in vrbe assidue equitando populo sese conspiciendos exhibeant. Ita protinùs fiet, vt vulgus, cui istiusmodi pompæ ac ceremoniæ admirationi esse solent, ac plurimum lucri ibi consueuit facere, vbi plurimi diuites fuerint, præsulibus istis sese in seruitutem dedat, ac tandem omnes, partim beneuolentia, partim priuatis suis, commodis addicti, sententiæ tuæ faueant: securi posthàc quid Lutherus, vel Brentius, vel Melanthon, vel nouus ille hæreticus Vergerius, scripserit. O quanti referebat è nostris illum manibus non elabi, sed vel dari in custodiam, vel in Tyberim deijci. Nam is vtpotè in publicis ac priuatis Sanctitatis tuæ negocijs versatus, bonam partem rerum nostrarum, consiliorumq; omnium, nouit atq; intelligit.

telligit. Sed longas illa habet manus, & quæ illius est prudentia, facilè huic malo remedium inueniet. Licuit enim, semperq; licebit, omnes persequi vias, quò nos ab hostium insidijs liberemus,* neq; sine magna causa istos nunc putauimus nominari oportere, sapienti, paũca. Curet deindè tua Sanctitas, vt isti Cardinales atq; Episcopi, qui sedes incolunt suas, ciuium liberis sacerdotia conterant. Nam hæc est admirabilis omniumq; expeditissima via ad retinẽdos in fide istorum animos. & tuos multos hodiè comperimus, qui hanc Lutheranam doctrinam iamdudum amplexi fuissent, nisi vnica hæc obstaret ratio, quòd vel ipsi, vel eorum fratres, aut filij, cognatiùe, redditus Ecclesiasticos possident.

* Deinde sequitur in alio codice *hic certe tibi minime contemnendus est.*

Nec vero abre etiam fuerit, mitti in Gallium atq; in Italiam ingentem numerum sacerdotum illorũ,* quos vulgo Chietinos, vel Paulinos nominant. Nam, vt verum fateamur, vulgares, illi Sacerdotes et Monachi nimium certè Missa abusi sunt, vt qui illam parum religiosè, ac præcipiti quadam festinatione celebrarent, nec sine aperta illius nundinatione, & qui præterea impurissimè & flagitiosissimè viuerent, adeo vt homines meritò illis fidem amplius non habeant, seq; persuaderi non sinant (licet Sophistæ nostri magno id studio ac labore conentur) posse sceleratum et impium aliquem è cœlo Christum ad altare elicere, animasq; è purgatorio educere, & sibi alijsq; peccatorum veniam promereri, nempe ex opere operato: Igitur noui illi Sacerdotes ac Chietini, quoniam Missam lentius & maiore cum grauitate facere soliti sunt, idq; nulla mercede, solo contenti victu ac vestitu, & in reliqua vita probitatem quandam præ se ferunt: facilè pristinam Missis authoritatem, atq; existimationem reconciliabunt.

* In alio codice deinde sequuntur ista: *quos tua sanctitas nuper reformauit atq; instituit.*

Danda est etiam opera vt noui Monachorum ordines, passim instituantur. Hi enim, crede nobis, magnum momentum ad reguum tuum stabiliendum allaturi sunt. Etenim animaduertere licet, quantum illi suis confessionibus concionibusq; ac cultibus, quos ipsi introduxerunt, illud iam auxerint. Deinde illud etiam longo iam vsu edocti sumus, ibi sectam Lutheranam minus potuisse sese intrudere, vbi maior Monachorum

(præ-

(præsertim Dominicanorum & Franciscanorum) numerus extitisset, à quibus viriliter propugnata sententia tua, et aduersariorum doctrina semper profligata est.

Præterea Cardinalibus & Episcopis, qui in suis diocesibus commorantur, atq; item Sacerdotibus & Monachis illis præcipiendum est, vt nouas interdum confraternitates, quas vocant, nunc in huius, nunc in illius Diui honorem instituant. Nam frater Thomas Stella vel Todeschinus *affirmat, magnum se ad firmandum atq; augendum Regnum tuum operæpretium fecisse, quod in multis Italiæ partibus harum confraternitatum (ac præsertim eius quæ Corporis Christi appellatur) studium pro Concione populo commendarit. Ad hæc supplicationes, specie ac pompa quàm maxima habeant, imagines ac statuas fieri mandent, illis cereos & lampades accendi iubent, organa variaq; instrumenta musica in templis haberi curent. Hæc etenim sunt, quibus vulgus præcipuè delectatur, & quorum gratia doctrinam illam, quæ nobis adeò exitialis, & pernicioſa est, ferè obliuiscitur.

* *Collega noster.*

Nec verò ea solum, quæ iam commemorauimus, obseruanda erunt, sed illud etiam Reuerendissimis Cardinalib. atq; Episcopis curæ sit oportet. Missas, vt quanta maxima pompa ac magnificentia poterunt, ipsimet facitent, baptisteria in hominum conspectu, atq; oculis consecrent, Sacerdotes ordinent, Templa, Altaria, Cæmeteria expient, baptizent Campanas, Moniales velent. Nam isthæc quoq; sunt, quæ vulgus admirari ac stupescere, & quorum contemplatione, veluti laqueis, mente atq; animo irretiri solet, adeò vt nullo alterius cibi, ac doctrinæ tangi desiderio queat, quemadmodum (si vera fateri volumus) in eum quoq; finem instituta fuêre.

Quin imò augenda ac multiplicanda isthæc nostro iudicio essent. Nam si paucarum istiusmodi rerum, quas modò retulimus, introductio, constitutioq; ad stabiliendum regnum tuum adeò profuit: quid putas fore, si his noua adhuc quædam adiungantur? Verbi gratia, consecratur quotannis quinta feria, quæ festum Paschæ proximè præcedit, triplex illud oleum sanctum, Chrismatis, & infirmorum: idq; ab vno Episcopo, & duo-

duodecim simul Sacerdotibus, terna illa adoratione salutatione neq; exorcismis, insufflationibus admixto etiam opobalsamo: Statuat nunc tua Sanctitas ne paucioribus quinq; salutationibus, & Sacerdotibus viginti, eiusmodi consecratio fieri possit. Iubeat etiam præter opobalsamum addi liquorem aliquem preciosissimum, cuiusmodi *Manna* fuerit, ea quod pluisse eam in deserto compertum sit: ac proindè inter cæremonias meritò locum habere debeat.

In alio codice duodeuiginti.

Similiter quoties aqua baptismatis consecratur, in eam sal & oleum imponi, terq; cereum Paschalem immergi, & eandem in quatuor secari partes, receptum est: Impera, vt aliquantulum aceti simul insundatur. Nam illud Christo in cruce propinatum est. Vnde eius quoq; vsum aliquem in cæremonijs esse oportet.

Item in templorum dedicationibus Episcopi latinum græcumq; alphabetum pedo exarare in cinere soliti sunt: Manda, vt alphabetum quoq; Hebraicum adpingant, siquidem norunt, (quanquàm id quidem haud ita magni refert, Nam nec græcũ sanè norunt & vix latinum, quod nihilominus ab illis pingitur, & perindè est, ac si illud nossent) Etenim in Christi cruce ipsius mortis causa triplici lingua, nempè Hæbraica, Græca, Latina inscripta fuit.

Deinde vbi Episcopi Sacerdotum palmas tantum inungunt, iube illos internam atq; externam manum, ad hæc caput ipsum & simul totam faciem perungere. Nam si tantulum illud oleum sanctificandi vim habet, maior certè olei quantitas maiorem quoq; sanctificandi vim obtinebit.

Deniq; quoties baptizantur campanæ, suffimenta illis ex thure & thymiamate fieri solent, edicito, vt *Moschum* illis, & *ambar* admisceant, ad maiorem religionem & admirationem.

Postremo cum Episcopus aliquis ad faciendã solenni pompa, atq; apparatu rem diuinam sese comparat, multa illum separatim à priuatis Sacerdotibus ornamenta habere oportet. Cuiusmodi sunt (vt reliqua omittam) ossa, vel reliquiæ mortui alicuius, quas ille in cruce inaurata ad pectus gestare consueuit. Iubetu vt brachium integrum, vel crus, vel caput alicuius

Diui

Diui retectum, bene crasso funiculo è collo suspendat, id enim ad augendam hominũ religionem plurimum conducet, et omnes incredibili admiratione obstupefaciet. Istæ Cæremoniæ omnes à pontificibus inuentæ atq; excogitatæ fuerunt: Tu ergo cumæque summus Pontifex fis, eadem si vis, augere potes: Imo vel omnino debes, ad eum, quem tibi ostendimus, finem atq; vsum.

Præterea consilium nostrum esset, vt tua Sanctitas Cardinalibus illis atq; Episcopis, quos in suis residere ecclesijs contigerit, præciperet, vt Logicam, Sophisticam, artemq; Scolasticam, ac Metaphisicam, item Decretales, Sextum, Clementinas, Extrauagantes, & regulas Cancellariæ, in sua quisq; Ciuitate legi ac doceri publicè curent. Vtinam legendis huiusmodi libris homines vbiq; diligentius incubuissent. Neq; enim res nostræ in huiusmodi deploratissimum statum adductæ essent. Sed hi contemptis istis melioribus disciplinis, Græcæ & Hebraicæ linguæ operam dare, & mox Bibliorum versionem ad Græcam & Hebraicam veritatem exigere, examinareq;, ac Theologiæ & antiquis ecclesiæ doctoribus studere cœperunt, Vnde damna illa, quæ iam sustinemus omnia, extitere. Quare danda erit opera, vt studijs istiusmodi valere iussis, scolasticam artem, et tuum Ius Canonicũ homines repetant, quibus Theologiæ studia sepulta penè atq; obruta fuisse olim constat. Sed animum hîc aduertat tua Sanctitas. Nam Decretalium & Sexti & Clementinarum & extrauagantium tantum supra meminimus, ac non item *Decreti*, quod minimè mirum videri debet. Est enim pernicioſus liber, & authoritatem tuam valde vehementer imminuit: licet alicui extollere videatur, Nam inter alia, negat multis in locis posse Papam vel tantillum ad eam doctrinam adiungere, quam nobis Christus ipse tradidit, & Apostoli docuêre. Ita enim inquit Canon, qui incipit. Transferunt. 24. q. 3. *Immutant mendacio veritatem, qui aliud prædicant, quàm ab Apostolis acceperunt.* Hoc planè Lutheranum est axioma. Quid enim aliud quotidiè inculcant nostri aduersarij, quàm

ne latum quidem vnguem licere ab his rebus, quæ Apostolis fuêre in vsu, recedere? at quis est ex nostris, qui non recedat sæpè quotidiè? certè vix vmbram quandam retinemus in nostris ecclesijs eius doctrinæ & disciplinæ, quæ Apostolorum temporibus (sicuti etiam initio attigimus) floruerunt, & prorsus aliam accersiuimus. Verum interim in illo decreto disertè appellamur mendaces, quia hoc fecerimus, at fecimus summis, Pontificibus authoribus, & magistris, imò imperantibus, & impellentibus. Vtinam verò non essent multi huiusmodi Canones, qui longè aliud præcipiant, quàm indies Pontifices solebant, & nos omnes solemus facere, (loquimur nunc de doctrinis & de fide, non de moribus) Audi nunc vnum atq; alterum, ita inquit Canon, qui incipit, Contra. 25. q. 1. *Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec huius quidem sedis autoritas potest*. Alius vero Canon qui incipit Ideò, ita inquit. *Idcò permittente Domino pastores hominum sumus effecti, vt quod Patres nostri siue in sanctis Canonibus, siue in mundanis affixêre, legibus excedere minime debeamus: Contra eorum quippè saluberrima agimus instituta, si quod ipsi diuino statuerant consulto intactum non conseruamus.* An non hîc disertissimè Zosimus & Leo III. Pontifices (quin et tota ipsa Roma. Eccles.) clamat, authoritatem istius sedis non posse quicquam agere contra Canones, contra Leges, contra Statuta veterum Patrum, sed debere ea intactè seruari? Quo pacto ergo respondebimus aduersarijs, qui hîc vrgent nos, & exagitant, ac de nobis vsurpant illud Psalmi. 5. *Non est certitudo in ore eorum*, accusant enim nos leuitatis atq; inconstantiæ, qui habeamus tam claros Canones, qui vetant, ne Pontifices queant mutare decreta Patrum, aut quippiam agere contra ea, & nihilominus, nihil frequentius videamus, quàm istiusmodi mutationes, & derogationes antiquorum Patrum, & Conciliorũ. Quomodo, inquam, hîc respondebimus, præsertim quũ decretorum liber sit tam illustris, & celeberrimus, qui in omnibus Gymnasijs, qui in omnibus iudicijs, qui in omnibus ecclesijs summo in pretio, atq; honore habitus

habitus est? Verũ interea non modò pauca ea, quæ præbuimus deguſtanda, continet, ſed plurima alia, quæ cauſam hoſtium noſtrorum iuuant, & ita iuuant, vt videantur ab aliquo ipſorum fuiſſe ſcripta. Proinde he hoc *Decreto* captandum nobis erit conſilium aliquod, videtur enim res per quàm abſurda, quod in eo illud doceatur, cuius contrariũ tua ſanctitas agat, & fieri mandet.

Deniq; (quod inter omnia conſilia, quæ nos dare hoc tempore *beatitudini tuæ* poſſumus, omnium grauiſsimum, ad extremum reſeruauimus) oculi hîc aperiendi ſunt, omnibus neruis adnittendum erit, vt quàm minimum Euangelij poterit (præſertim vulgari lingua) in ijs legatur ciuitatibus, quæ ſub tua ditione ac poteſtate ſunt. Sufficiatq; tantillum illud, quod in Miſſa legi ſolet: nec eo amplius cuiquam mortalium legere permittatur. Quandiu enim pauculo illo homines contenti fuerunt, tamdiu res tuæ ex ſententia ſucceſſêre, eademq; in contrarium labi cœperunt, ex quo vlterius legi vulgò vſurpatum eſt. Hic ille (in ſumma) eſt liber, qui præter cæteros haſce nobis tempeſtates ac turbines concitauit, quibus propè abrepti ſumus. Et ſanè, ſi quis illum diligenter expendat, deinde quæ in noſtris fieri eccleſijs conſueuerunt, ſingula ordine contempletur, videbit plurimum inter ſe diſsidere, & hanc doctrinam noſtram ab illa prorſus diuerſam eſſe, ac ſæpe contrariam etiam. Quod ſimul atq; homines intelligunt, à docto ſcilicet aliquo aduerſariorum noſtrorum ſtimulati, non antè finem clamandi faciunt, quàm rem planè omnem diuulgarint, nosq; inuiſos omnibus reddiderint. Quare occultandæ pauculæ illæ chartæ erunt: ſed adhibita quadam cautione ac diligentia, ne ea res maiores nobis turbas ac tumultus excitet. Legatus iſtius ſedis apud Venetos D. *Ioan. della Caſa* Archiepiſcopus Beneuentanus, præclarè ſe admodum in ea re geſsit. Nam etſi apertè palamq; librum illum Euangelij minimè damnarit, vel abſcondi iuſſerit, id tamen obſcurè ac diſsimulanter facit, dum in prolixo illo catalogo hæreticorum, quem edidit, partem ſaltem eius

doctrinæ improbauit, quæ in Euangelio continetur, præcipuè verò certa quædam capita, quæ nobis maximè omnium aduersari videantur. Factum sanè præclarum ac diuinum, quicquid alij hîc blàterent. Nam multis prima facie ridiculum videbatur, damnari ab illo tot simul authores, qui de religione scripserunt, cum is ne syllabam quidem Theologiæ vnquam legerit: edidisseq; illum nescio quid, cui *de arte diuina*, titulum fecit. Sed hoc nihil est, & qui id in ipso reprehendunt, multum ab re sua illis est otij, seq; rerum Romanæ curiæ valdè imperitos esse ostendunt. Nam hic, vt est verus atq; eximius aulicus, liberè quod sentiebat, dixit, quod maximæ laudi dandum illi esse putamus.

Superest nunc beatiss. pater, vt ad ea paucis respondeamus, quæ hîc contrà abs tè fortè dici possent: quod vbi absoluerimus, epistolæ finem imponemus. Dicat ergo fortasse tua sanctitas. Si adeò periculosa res est, hoc tempore celebrare Concilium, quod hoc, exiguo licet, Episcoporum numero, metuendum sit, ne aliquis intèr eos inueniatur, qui clamorem tollere, & linguã ad statum nostrum labefactandum excuere ausit, quanto id maiore cum periculo fiet, si vltra hos, centum adhuc creandi sint? Nos verò tria ad illud respondemus.

Primum fac (quemadmodum soles) vt Episcopi illi, qui creandi erunt, vt plurimum rudes ac literarum ignari, cæterum rerum curiæ peritissimi, & familiæ tuæ studiosissimi sint, Nam id abunde erit. Deinde declina Consilium quantum potes, vtcunq; Cœsar clamet, vrgeat, atq; instet. Postremo si solum vt famæ, atq; existimationi tuæ consulas, optare te Concilium, vel saltem simulare cupis, potes tu quidem illud recolligere. Sed (quod hactenus factum est) hi solum admittantur, quos ituros in tuam sententiam exploratissimũ habueris, reliqui vero prorsus excludantur, & longè arceantur. * Verum ante omnia caue, ne posthac vlla ex principibus Germaniæ, qui Augustanæ confessioni adhærent, legatio intrare in locum Consilij possit. Nam, proh superi, quantum

*In alio codice ista sequuntur: quicunq; vel minime suspecti fuerint Habes inter exteros. Cardinalem a S. cruce qui tibi in hac re egregiam nauauit operam: Idem vehementer tibi posthac vsui esse poterit: quare illum vnice amplectere.

tum

tum incommodi, & iacturæ multis modis sensimus ex illa legatione Ducis Vuirtembergæ, quæ Tridentum aduenerat. Vtinam Legatus Crescentius in proximum Athesim curasset proijci in vnum facem colligatos, illum Theodorium à Plienningen, illos duos Doct. Vernherum à Munchingen, & Hieronymum Gerandum, et illos duos malos Theologos Brentium, & Beurlinum (hi scilicet erant legati illius Ducis) Nec fuisset parcendum Sleidano illi, Argent. Reip. nuncio. Nam quum impetrare à Concilio audientiam nunquam potuissent (hæretici enim non sunt digni qui audiantur) rediere in patriam longè acriores sanctitatis tuæ hostes, quàm vnquam fuerint: & scribunt libros contro nos, & omnia miscent. Itaq; consultius fuisset, si fides illis minimè fuisset seruata (vt nostræ iubent leges) sed facti essent incolæ & ciues fluuij illius Athesini, etiam ad exemplum aliorum hæreticorum, ne venire ad nostra sacrosancta Concilia vnquam auderent.

Hæc fuère Beatis. pater, quæ nos sanctitati tuæ obsequi volentes, inpræsentiarum tibi proponenda esse duximus, meliora daturi, si meliora habuissemus. Nos certè quod sentiebamus, apertè atq; ingenuè diximus. Sed illud iterum atq; iterum admonemus, cauendum esse, ne hæc in vulgus emanent. Cæterum si fiet, vti à nobis propositum est, in spem non vulgarem venimus, fore, vt tua sanctitas Galliam atq; Italiam (Nam de Hispania, vt iam diximus, nihil metuendum est) in fide retineat, atq; ita regnum suum fulciat, stabiliatq;.

Quod ad Germaniam nunc attinet, nos (vt verum tibi fateamur) nullo pacto sperare possumus,* illam in tuam fidem vnquam esse redituram. Quare hortamur, vt omnem de ea spem abijcias. Nam si Cæsar, & quidem victor, ac concessis licet adeo multis articulis, qui cum nostra Catholica ecclesia planè pugnant (sicuti in illo suo *Interim* videre est) nationem illam in concordiam nobiscum reducere non potuit, scito nullam eius captandæ viam esse reliquam. Adde quòd popu-

* Nos plane desperamus. *Habet alius codex.*

populus ille à XXXVI. annis in alium prorsus degenerauit. Mortui enim sunt, qui sub tuo imperio nati, atq; educati fuerant, & quibus studium, & obseruantia quædam singularis erga te in medullis ac visceribus hærebat. Contrà succesit iuuentus quædam, quæ, vt doctrinam tuam expertanon est, ita nec te amat, nec suspicit, vt etiam Antichristum (proh facinus) appèllare non vereatur. Et scimus quidem illic esse aliquot viros mediocriter eruditos, qui ex animo nobis fauent, & sanè cuperent restituta ea, quæ fuerunt à nostris maioribus tradita, tuamq; pristinam potestatem. & laborant illi quidem pro virili, et modò serunt sermones in conuiuijs, modo libellis etiam editis conantur Papatū ruentem subleuare, & instaurare, verū hi pauciſsimi sunt, & parua authoritate, & iudicio. Itaq; nihil proficiunt. At mirū est, quanto impetu populus ille Germanicus feratur potius ad cupiditatem audiendi eos concionatores, qui Lutheranam hæresim docent, quàm aut Missam, aut eos, qui tuam doctrinam prædicant. Vidit nuper ferè tota Italia Cardinalis Poli, tui, ad vindicandam ex hæresibus Angliam, Legati literas, qui in hanc sententiam scripsit. » Substitimus Tilingæ atq; Augustæ per aliquot dies, explo- » rauimus omnia diligenter, quæ ad religionē pertinent. At ni- » hil in hoc genere vidimus, quod potuerit placere, Ecclesiæ » enim aduersariorū mirificè & indies frequentiores magna læ- » titia audiunt suos cōcionatores, nostræ vicisim frigent, et va- » stas dixeris, si videas, ita pauci tantum vetuli nescio qui, & se- » mellæ adeunt Missas. Hæc ille, familiares eius, * multa huiusmodi scripsêre. In summa de illa natione prorsus desperandū est. * Poteritergo tua sanctitas optimo iure ab ijs, qui adhuc sub illius imperio degunt, aliquid amplius solito exigere, vt quod impia aliorum defectione de illius redditibus decesserit, inde suppleatur. Verum illud quoq; te admonitum volumus, vt in cogenda pecunia ex datariatu & pœnitentiariatu, vt vocant, alijsq; officijs, vel etiam decimarum ac tributorū exacti-

* Altercodex habet: Inprimis. D. Aloisius priulus.

* *Deinde in alio codice sequuntur ista.* Sed non est quod tua S. ob id se nimium cruciet, nam etsi huius tam populosæ nationis defectio incredibile illi damnum attulisse videatur multumq; ob id de illius censu ac redditibus decesserit, remedium tamen in promptu est poterat enim, &c.

exactionibus, cautio & dexteritas quædam adhibeatur, volensq; ipse pecuniam vndiq; corradere: ita te in ea re geras, vt minus posthac homines clament. Certum est quidem omnes orbis facultates esse tuas, qui Christi vicarius sis, cuius omnium rerum possessio est, ac proinde sumere vndecunq; iure tibi licet. Verum tu cum elegantia quadam, ac dexteritate, id facito. Nam (liceat verum fateri) incredibile est, quanto tui odio homines flagrent, quàmquè horrenda de te in vulgus iam sparsa sint. Vixquè vllus vnquàm Pontificum fuit, in quem cum voce tum scriptis omnes odium suum manifestius declararint. Nam quòd tantopere exultas de regno Angliæ, quasi hoc tuæ fœlicitati tribuere homines debeant, quòd Regina illa curet illinc hæreses exturbari, nullam certè habes partem in ea laude. Deinde veremur ne parum diuturna sit futura ista tam repentina fœlicitas. Adde quòd Regina ipsa se appellat primum caput illius regni post Christum, ita vt si maximè sint restituendi illic veteres cultus, & cæremoniæ, non tamen sit restituenda potestas, atq; authoritas tua. In summa magnopere vigilandum est, & iustanti ire obuiam periculo oportet, nisi omnem semel aleam iacere cupis, Valeat perpetuum tua Sanctitas, cuius Sanctiss. pedem proni, ab humo proiecti deosculamur. Bononiæ xx. Octob. Anno M. D. LIII.

Eiusdem S. tuæ serui et creaturæ deuotissimæ.

1. *Vincentius de Durantibus Episc. Thermularum Brixiensis.*

2. *Egidius Falceta Episc. Caprulanus.*

3. *Gerhardus Busdragus Episc. Thessalonicensis.*

FINIS.